

VLERËSIM I REFORMËS SË SEKTORIT TË SIGURISË, VËZHGIMI EVALUIMI DHE GJINIA

PËRMBAJTJA

Pse është gjinia është e rëndësishme për vlerësimin SSR dhe M&E?

Si mundet gjinia të integrohet në vlerësimin SSR dhe M&E?

Sfidat dhe mundësitë post-konflikti

Më tepër informata

Ka njohje të fuqishme se reformat e sektorit të sigurisë (RSS) duhet të plotësojnë nevojat e ndryshme të sigurisë të burrit, gruas, djemve dhe vajzave. Integrimi i çështjeve gjinore është poashtu shumë i rëndësishëm për efikasitetin dhe përgjegjshmërinë e sektorit të sigurisë, të pronësisë lokale dhe legjimitetin e proceseve të RSS.

Ky shënim praktik parasheh një hyrje të shkurtër të përfitimeve të çështjeve gjinore integruese në vlerësimin e RSS dhe monitorimi dhe vlerësimi (M&E), si dhe informata praktike për veprim.

Ky Shënim Praktik është i bazuar në një Vegël më të gjatë, dhe të dy janë pjesë e Gjinores dhe RSS Veglës. E projektuar për të siguruar një hyrje për çështjet gjinore dhe për praktikuesit e RSS politikë-bërësit, Vegla përfshin 12 vegla me Shënime praktike korresponduese – shih Më tepër informata.

Pse është gjinia e rëndësishme për vlerësimin e SSR dhe M&E?

Gjinia i referohet roleve dhe marrëdhënieve, tipareve të personalitetit, qëndrimit, sjelljet dhe vlerat që shoqëria ia dedikon burrave dhe grave. 'Gjinia' prandaj i referohet dallimeve të mësuara në mes gruas dhe burrit, ndërsa 'seksi' referohet te dallimet biologjike në mes gruas dhe burrit. Rolet e gjinisë ndryshojnë shumë brenda dhe jashtë kulturës, dhe mund të ndryshojnë me kalimin e kohës. Gjinia i referohet jo thjesht grave ose burrave por edhe për marrëdhëniet në mes tyre.

Monitorimi është një funksion i vazhdueshëm që ka për qëllim kryesisht për tu ofruar menaxherëve dhe aksionerëve kryesor me kundërveprim të rregullt dhe indikime të hershme të përparimit apo mungesa e atij në arritjen e rezultateve të qëllimshme. Gjurmët e vëzhgimit në shfaqjen aktuale apo situates kundër asaj që ishte planifikuar ose pritet sipas standardeve të paracaktuara. Monitorimi përgjithësisht përfshin mbledhjen dhe analiza të dhënave në procesin e zbatimit, strategjitë dhe rezultatet, dhe masat e rekomanduara korrigjuese¹.

Vlerësimi është vlerësim 'sistematik dhe objektiv të një projekti programit ose politikës në vazhdim apo të përfunduar; dizajnin e saj, zbatimin dhe rezultatet. Qëllimi është të përcaktojë rëndësinë dhe përmbushjen e objektivave, efikasitetin e zhvillimit, efektivitetin, përplasjen dhe qëndrueshmërinë. Një vlerësim duhet të japë informacione që janë të besueshme dhe të dobishme, duke mundësuar përfshirjen e mësimeve të mësuara në procesin e vendim – marrjes të marrësve dhe donatorëve. Vlerësimi gjithashtu i referohet në procesin e përcaktimit të vlerës apo rëndësisë të një aktiviteti, politikë apo program².

Vlerësimi është një proces sistematik të mbledhjes të së dhënave që ka për qëllim të pasqyroj situatën e dhënë. Ky proces analizon kontekstin – duke përfshirë faktorë të ndryshme, aktorë, rreziqet dhe nevojat – me qëllim që të vendos objektivat e programit dhe të krijoj pikënisje për të ardhmen M&E.

Forcimi i ofrimit të sigurisë dhe të drejtësisë

- Burrat, gratë, djemtë dhe vajzat kanë nevoja të ndryshme të sigurisë dhe drejtësisë, të prioriteteve dhe kapaciteteve. RSS vlerësimet dhe proceset e M&E që janë të përgjegjshme për gjini do të sigurojnë informacione më të sakta për të aftësojëuar reformat e proceseve e për të projektuar dhe zbatuar përmbushjen më të mirë të nevojave specifike të burrave, grave, vajzave dhe djemve.
- Vlerësimi i përgjegjshëm gjinor dhe M&E mund të udhëheqin parandalimin e fuqishëm dhe përgjigjen ndaj dhunës me bazë gjinore (GBV) siç janë dhuna në familje, trafikimi njerëzor dhe dhunës e bandave.

RSS përfshirëse dhe pjesëmarrëse

- Përfshirja e grupeve të marginalizuara siç janë gratë, pakicat etnike dhe popullit vendas në vlerësim dhe proceset M&E do të ndërtojnë besimin civil dhe pronësinë

Fillimisht në vitin 2008 ky dokument u botua me titull «Toolkit on Gender and Security Sector Reform» nga ana e Zyrës për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut të OSBE-së (ODIHR), Qendra e Gjenevës për Kontrollin Demokratik të Forcave të Armatosura (DCAF) dhe Institutit Ndërkombëtar për Hulumtime dhe Trajnim për Avancimin e Femrave (UN-INSTRAW).

Shembulli 1 Pyetje të cilat duhet të parashtrohen gjatë vlerësimit gjinor

Në mbledhjen e analizës së përgjithshme të kontekstit të vendit, vlerësimi duhet të synojë të përgjigjet pyetjeve vijuese:

1. Çfarë është qeveria ekzistuese dhe kapaciteti i institucioneve të sektorit të sigurisë? Cilat janë mangësitë kryesore? Cilat reforma duhet të kenë përparësi?

Pyetjet e lidhura me gjininë: Cili është përpjestimi i personelit femëror dhe mashkullor dhe cilat janë qëndrimet e tyre përkatëse? A është efektivisht e parandaluar, përgjigjur dhe sanksionuar GBV? A janë të shkelur të drejtat njerëzore, duke përfshirë GBV, të kryera nga personeli i sektorit të sigurisë? A bashkëpunon sektori i sigurisë me institucionet e CSO-të, duke përfshirë organizatat e grave?

2. Cilat janë nevojat e ndryshme të sigurisë dhe drejtësisë, perceptimeve dhe prioriteteve të burrave, grave, vajzave dhe djemve dhe komuniteteve?

Pyetjet e lidhura me gjininë: cilat janë llojet dhe normat e GBV, duke përfshirë kundër burrave dhe djemve? A kanë burrat, gratë, vajzat dhe djemt qasje të barabartë të sigurisë dhe institucionet e drejtësisë / mekanizmave? farë lloje të reformave kanë prioritetet burri dhe gruaja? Çfarë strategji/ iniciativat lokale jo-qeveritare ekzistojnë që të parashohin sigurinë dhe drejtësinë?

lokale të proceseve të RSS..

- Rritja e pjesëmarrjes të grupeve të magjinalizuara poashtu do të përmirësoj me saktësi dhe janë të gjithëpërfshirë të gjitha të dhënat e mbledhura.

Ndërtimi i të drejtave njerëzore – institucionet e promovit dhe përfaqësuesit e sigurisë

- Integrimi i pyetjeve sensitivo gjinore për ngacmimet seksuale, diskriminimin dhe shkeljet e të drejtave të njeriut në vlerësimin e RSS dhe M&E mund të zbulon këto praktika negative dhe të nxjerrë në pah reformat e nevojshme.
- Vlerësimi gjinor – i përgjegjshëm dhe M&E mund të mbledhin të dhëna mbi numrin dhe rangun / pozicionin e personelit të sektorit të sigurisë mashkullor dhe femëror si dhe informata mbi atë se si të rritet rekrutimi dhe mbajtja e gruas dhe grupeve të tjera të nën – përfaqësuar. Institucionet e sektorit të sigurisë që pasqyrojnë popullsinë kërkon të shërbej rritjen e legjitimitetit dhe efektivitetin e tyre operacional.

Pajtueshmëria me detyrimet sipas ligjeve dhe instrumenteve ndërkombëtare

Duke marrë iniciativën për të integruar çështjet gjinore në vlerësimin e RSS dhe M&E nuk është vetëm një çështje e efektivitetit operacional, por është gjithashtu e nevojshme të zbatohet me ligjet ndërkombëtare dhe regjionale, instrumentet dhe normat në lidhje me sigurinë dhe gjininë. Instrumentet kyçe përfshijnë:

- *Deklarata e Pekinit dhe Platforma për Veprim (1995)*
- *Zgjidhja e Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara 1325 për Gratë, Paqen dhe Sigurinë (2000)*

Për më shumë informacion, ju lutem shih Shtojcën Vegël mbi Ligjet dhe Instrumentet Ndërkombëtare dhe Rajonale.

Shembulli 2 DFID nga Britania e Madhe: Përfshirja e gjinisë në vlerësimin e RBS³

Në vitin 2007 Departamenti i Mbretërisë së Bashkuar për Zhvillim Ndërkombëtar (DFID), në bashkëpunim me zyrat të Jashtme dhe të Komonveltit dhe Ministria e Mbrojtjes, komisionuan katër ekspertë të RSS që të përcjellin një vlerësim të pavarur të sigurisë DFID dhe reformën e programuar të drejtësisë në Afrikë. Vlerësimi përfshin një shqyrtim të gjinisë dhe HIV/AIDS- përfshirë brenda programit të reformës së sigurisë dhe drejtësisë – pasi ato janë tema kyçe të programit dypalësh të DFID. Vlerësimi zbuloi se gjinia dhe çështjet e HIV / AIDS janë fuqishëm të përfaqësuar në siguri, sigurisë dhe qasje në programimin e drejtësisë por kryesisht i ka munguar prej programeve që kanë të bëjnë me mbrojtjen dhe politikën, ose ato me një ndjenjë më të gjërë të tilla si Programi i Reformës të Sektorit të Sigurisë së Sierra Leones. Rekomandimet e vlerësimit përfshijnë:

Rekomandimi 5: Ne rekomandojmë që Deklarata e Parisit mbi ndihmën e temës efektive⁴ mbi Menaxhimin e Financave Publike dhe qeveria britanike

Rekomandimi 1 5: Ne rekomandojmë që tema e “Deklaratës së Parisit për efektivitetin e ndihmës” për menaxhimin me financat publike dhe temat e rrjedhës së qeverisë Britanike për HIV/AIDS dhe gjininë të përfshihen në të gjitha SJSR (reforma e sektorit të sigurisë dhe drejtësisë) intervencat, e jo vetëm ato që në mënyrë specifiqe mirren me SSAJ (Mbrojtje, Siguri dhe Hyrje në Drejtësi).

Si mundet gjinia të integrohet në vlerësimin e RSS dhe M&E?

! Këshillat gjinore për vlerësimin e RSS dhe M&E

- Themelimi i ekipit të vetëdijshëm – gjinisë, duke përfshirë grad dhe burra me ekspertizë gjinore. Punësimi i përkthyesve mashkullor dhe femëror, nëse është e nevojshme.
- Bashkëpunimi me organizatat e shoqërisë civile (CSO), duke përfshirë edhe organizatat e grave.
- Mbledhja e informatave prej të dy palëve burrit dhe gruas të renditjes/ pozicioneve të ndryshme.
- Shpërndarja e të gjitha të dhënave sipas gjinisë dhe moshës.
- Vendosja e treguesve gjinor - dhe të përgjithshëm.
- Mbledhja e të dhënave cilësor dhe të sasisë, duke përdorur mjete sikurse vëzhgimi i shtëpiakeve dhe intervistat e grupeve të fokusit..
- Punësimi i kërkimeve metodologjike specifike për mbledhjen e të dhënave në GBV.
- Mbledhja e të dhënave në çështjet gjinore sikurse rekrutimi dhe mbajtja e personelit mashkullor dhe femëror; raportet e ngacmimit seksual; zbatimi i ligjit kombëtar, regjional dhe ndërkombëtar dhe instrumentet të lidhura me gjininë dhe sigurinë; GBV dhe shkelja të tjera të drejtave njerëzore.

Vlerësimet e RSS

- Sistematizo strategji të vlerësimit dhe përfshi dimension të gjinisë në çdo fazë – planifikim, projektim, mbledhja e të dhënave dhe diskutimi i rezultateve.
- Përparësia e kryerjes të përbashkët të vlerësimeve që përfshin bashkëpunimin dhe koordinimin midis shtëpiakeve lokale dhe ndërkombëtare.
- Përfshirja e pyetjeve vlerësuese që kanë të bëjnë me gjininë (shih Kutia 1).

RSS monitorimi dhe vlerësimet

- Plani dhe buxheti për gjininë - të përgjegjshme M&E si pjesa thelbësore e RSS.
- Monitorimi dhe vlerësimi i ndikimeve të ndryshme që proceset e RSS kanë pasur mbi burrat, djemtë dhe vajzat.
- Bëni procesin e monitorimit si përfshirës dhe pjesëmarrës që është e mundur – p.sh. përmes themelimit ndër-institucional të forcave me detyrë ose ndër – grupet punuese të departamentit, duke përfshirë përfaqësuesit prej familjes ose zhvillimit të ministrive dhe CSO-së.
- Duke marrë parasysh monitorimin e mekanizmit të gjinisë ndërkombëtare dhe rajonale, të tilla si raportimi

Shembulli 3 Shembuj për reformat në drejtësi dhe indikatorët gjinor⁴

Fushat e reformës së drejtësisë	Shembuj të rezultateve të barazisë së gjinive	Shembuj të indikatorëve sensitive të gjinive	Metodat e grumbullimit të të dhënave
GBV	Zbatimi i legjislacionit dhe planeve kombëtare të veprimit për të eliminuar GBV	<ul style="list-style-type: none"> - Procedurat janë në fuqi dhe të zbatuara për të ofruar kompensim për të mbijetuarit e krimeve të lidhura me gjininë, përfshirë edhe gjatë konfliktit të armatosur, rikonstruimin pas konfliktit dhe dhuna e kryer nga personeli i sektorit të sigurisë - Numri i ndjekjeve penale kundër personelit të sektorit të sigurisë për GBV - Rritje në dënimet e vazhdueshme për krimet e GBV, nga lloji i dhunës dhe marëdhënies së kryesit të krimit 	<ul style="list-style-type: none"> - Vlerësim themelor dhe shqyrtim i protokoleve - Vështrimet dhe intervistat me organizatat e grave dhe të tjera CSO - Statistikat e gjykatës - Shqyrtim i gazetave - Të dhëna nga reforma institucionale e të organizatave të grave
Reforma institucionale	Qasje e barabartë në drejtësinë për femrat dhe meshkujt	<ul style="list-style-type: none"> - Përqindje e femrave dhe meshkujve të cilët raportojnë se mund të qasen në sistemin formalë ligjor për të zgjedhur mosmarrëveshje - Numër i stacioneve policore ë mjediset e varfëra rurale të cilat janë të burimuara dhe mbështetura me femra dhe meshkuj - Numër i rasteve gjyqësore të lidhura me të drejtat e grave i krahasuar me numrin e lidhur me të drejtave të meshkujve. - Procedurat operative dhe rregullat e evidentimit janë sensitive-gjinore. 	<ul style="list-style-type: none"> - Baza dhe vështrimet e veprimtarisë - Shqyrtim i regjistrave policore organizative dhe të burimeve njerëzore - Vëzhgimi - Statistikat e gjyqit - Baza dhe shqyrtimi veprimtarisë ë procedurave të gjyqit

nën OKB-së.

- Përfshi indikator të gjinisë (shiko Box 3)

Audite të gjinisë për institucionet e sektorit të sigurisë

- Krijohet parakushtet e nevojshme siç janë vullneti politik kapaciteti teknik.
- Sigurohu se auditori gjinor është i pavarur dhe ka kuptim të mirë për procedurat e mbrendshme të institucioneve të sektorit të sigurisë – p.sh. ekip auditor i gjinisë së jashtme, audit konsultues dhe ekspert i vlerësimit të mbrendshëm.
- Pyetje për të pyetur si pjesë e auditit gjinor përfshin⁵:

Vallë instituti:

- Ka përfaqësim të barabartë të meshkujve dhe femrave në të gjitha nivelet e organizatës?
- Ka praktika dhe politika të burimeve njerëzore të cilat inkurajojnë rekrutimin, ruajtjen dhe avancimin e femrave?
- Ka politika dhe mekanizma për të parandaluar dhe adresuar maltretimin seksual, diskriminim dhe dhunën?

- Ka kapacitetin teknik të punojë në çështje specifike të lidhura me gjininë?
- Jep trajnim themelor gjinor për të gjithë personelin e tij?
- Rrjedhë çështje gjinore në politikat e tij, programet dhe iniciativat?
- Dedikon fonde adekuate tek iniciativat specifike të gjinisë?

M&E e përfshirjes së iniciativave të gjinisë në sektorin e sigurisë

- I jep prioritet të plotë integritet të M&E të përfshirjes së iniciativave të gjinisë mbrenda në institucionet e sektorit të sigurisë me qëllim që të vlerësohet ndikimi i tyre.
- Zhvillon indikator institucional dhe kuantitativ me program specifik si dhe indikator kualitativ e sensitiv gjinor. (see Box 4).
- Nëse është e nevojshme, zbatohet aktivitetet për veprimtari siç janë seminarët, diskutimet në grupë dhe takimet e planifikimit strategjik me qëllim që të korrigjohet iniciativat e përfshirjes së gjinisë.

Shembulli 4 Mbikqyrja e hyrjes të gjinisë në rrjedhat kryesore të Kombeve të bashkuara

Që nga viti 1997 Ndihmësi i Sekretarit Gjeneral dhe Këshilltari Special i Sekretarit General të KB mbi Çështjet e Gjinisë dhe Avancimin e grave ka qenë i ngarkuar për mbështetjen dhe mbikqyrjen e zbatimit të rrjedhimit të mandateve gjinore në KB. Njësitë këshilluese të gjinisë, pikat fokale të gjinisë dhe mekanizmat dhe instrumentet e raportimit mbrenda KB. Për më tepër, Rrjeti ndër-agjencor për Gratë dhe Barazinë e Gjinive ka hartuar termet e references se si të përfshin perspektivën e gjinisë në të gjitha mekanizmat raportuese dhe M&E në sistemin e KB⁶.

Shembulli 5 Vlerësimi i sigurisë e fokusuar drejt dhunës seksuale në një rreth humanitar

Informatat që duhet të grumbullohen përmbajnë:⁷

- Informacione demografike, përfshirë këtu edhe moshën e ndarë dhe të dhënat mbi seksin.
- Përshkrim i lëvizjeve të popullatës (për të kuptuar rrezikun e dhunës seksuale).
- Përshkrim i përcaktimit/eve, organizatat e pranueshme dhe llojet e dhënies së shërbimeve si dhe aktivitetet në zhvillim.
- Pasqyrë e dhunës seksuale (popullatat në rrezik të madh, çdo e dhënë në dispozicion për incidentet e dhunës seksuale).
- Autoritetet ligjore dhe të sigurisë kombëtare (ligje, definime legale, procedura policore, procedura ligjore, procedura civile).
- Sistemet e komunitet për drejtësinë tradicionale ose të drejtën e zakonshme.
- Ekzistimi i parandalimit multi-sektor dhe veprimi të përgjigjes (koordinim, mekanizma të referimit, psikosociale, shëndet, sigurim/polici, mbrojtje/drejtësi ligjore).

Gjithashtu në dispozicion në Veglën 11...

- Metoda për vlerësimin SSR të grumbullimit e të dhënave
- Integrim i gjinisë në korinizën e Clingendael SSR vlerësimit
- Lista e aktorëve kyq të SSR M&E actors
- Tabela me qasjen e menaxhimit të bazuar në rezultate ndaj SSR dhe M&E përfshirjes së gjinisë
- metodat e auditimit gjinor

Sfidat dhe mundësitë e periudhës pas konfliktit

SSR Vlerësimet dhe M & E janë që të dyja sfiduese dhe posaçërisht të rëndësishme në kontekstet pas konflikteve.

Sfidat për integrimin e çështjeve të gjinisë

- Mbatja e arhivës dhe grumbullimi i të dhënave të cilat në mënyrë rutinore ekzistojnë gjatë kohës së paqes mund të ndërpriten gjatë konfliktit të armatosur, përfshirë këtu edhe regjistrat e spitaleve, regjistrat kriminale dhe të dhëna të tjera të ruajtura nga policia ose ministritë qeverisëse. Ndryshimi ose kollapsi i institucioneve publike shpesh e bën të vështirë grumbullimin dhe vlerësimin e përgjithshëm dhe përfaqësues të të dhënave.
- Mungesa e kohës dhe burimeve financiare mund të mos lejojnë për vlerësim të gjithëpërfshirshëm dhe M&E korniza. Megjithatë, grumbullimi i të dhënave dhe

vëzhgimi i programeve dhe projekteve janë vendimtare për suksesin dhe koordinimin e tyre.

Mundësitë për integrimin e çështjeve të gjinisë

- Mund të ketë më tepër vullnet politik i komunitetit ndërkombëtar, organizatave ndërkombëtare dhe qeverive sapo të themeluara për të investuar në SSR proceset e përgjegjshme gjinore.
- Ndërtimi i politikave dhe procedurave të reja të sektorit të sigurisë jep mundësinë për të zbatuar procedura të vëzhgimit dhe evaluimit nga fillimi, përfshirë objektiva të vendosura për rekrutat nga gjinia femërore dhe integrimin e çështjeve të gjinisë në formimin e politikës dhe protokolit, programimin operacional, rekrutimin dhe trajnimin

Më tepër informata

Burime

- CIDA – *Udhëzues për indikatorët sensitiv të gjinisë*, 1997.
Instituti Clingendael i Ministrisë së Punëve të Jashtme të Holandës – *Zmadhim i qeverisjes demokratike për sektorin e sigurisë: Kornizë institucionale e vlerësimit*, 2003.
Commonwealth Secretariat – *Duke përdorur Indikator sensitiv të gjinisë: Dorrack referees për Qeverinë dhe aktorët e tjerë* 2005.
OECD DAC – *OECD DAC Dorrack për Reformën e sistemit të sigurisë – Duke përkrahur sigurinë dhe drejtësinë*, 2007.
Kievelitz, Uwe et al – *Udhëzues praktik për vlerësimet e nevojave multilaterale në situatat pas konfliktit*, 2004.
UNDP – *Dorrack për vëzhgimin dhe evaluimin e rezultateve*, 2002.
UNDP/DCAF – *Vëzhgim dhe hulumtim i sektorit të sigurisë*, 2007.
World Bank – *Bibliografia për Vëzhgimin dhe evaluimin e gjinisë (M&E) dhe indikatorët*, 2001.

Gjinia dhe SSR Vegla

1. Reforma e sektorit të sigurisë dhe gjinia
2. Reforma e policisë dhe gjinia
3. Reforma e mbrojtjes dhe gjinia
4. Reforma e drejtësisë dhe gjinia
5. Reforma e penalizimit dhe gjinia
6. Menaxhimi me kufijt dhe gjinia
7. Mbikqyrja parlamentare e sektorit të sigurisë dhe gjinia
8. Bërja e politikës së sigurisë kombëtare dhe gjinia
9. Mbikqyrja e shoqërisë civile e sektorit të sigurisë dhe gjinia
10. Kompanitë private ushtarake dhe të sigurisë dhe gjinia
11. SSR vlerësimi, vëzhgimi dhe evaluimi dhe gjinia
12. 1Trajnimi gjinor për personelin e sektorit të sigurisë

Shtojcë për Ligjet dhe instrumentet ndërkombëtare dhe regjionale
Çdonjëra nga këto Vegla dhe Shënime praktike janë në dispozicion nga: www.dcaf.ch, www.un-instraw.org and www.osce.org/odihr.

Ky shënim praktik është i pregaditur nga Nicola Popovic i UNINSTRAW, i bazuar në Veglën 11 nga i njëjti autor.

¹ UNDP, Handbook on Monitoring and Evaluation of Results, Evaluation Office, (UN:New York), 2002.
http://stone.undp.org/undpweb/ea/evalnet/docstore3/yellowbook/glossary/glossary_m_o.htm

² DAC Working Party on Aid and Evaluation, pp.21-22.

³ Ball, N., et al., Security and Justice Sector Reform Programming in Africa, Evaluation Working Paper 23, (DFID: London), April 2007.
<https://www.oecd.org/dataoecd/42/1/38635081.pdf>

⁴ Hunt, J., 'Gender and Security Sector Reform Workshop,' (DCAF, OSCE/ODIHR and UN-INSTRAW: Geneva), 16-19 August 2007.

⁵ Valasek, K., 'Gender and Democratic Security Governance', Public

Oversight of the Security Sector: A Handbook for CSOs on Democratic Security Governance, eds. Caparini, Cole and Kinzelbach. (Renasans: Bratislava), forthcoming July 2008.

⁶ UN Inter-Agency Network on Women and Gender Equality, "Gender Mainstreaming in Evaluation, Monitoring and Programme Reporting (IANWGE/2005/12 Fourth session)" (New York: United Nations), 22-25 February 2005.

⁷ 'Guidelines for Gender-based Violence – Interventions in Humanitarian Settings Focusing on Prevention of and Response to Sexual Violence in Emergencies', The Interagency Standing Committee, Taskforce on Gender in Humanitarian Assistance, 2005, p.25.